

ERDÉLY

VÁSÁRNAPI KÉPES MELLÉKLETE

Budapest népe a reakció ellen

Többszáz ezres tömeg vonult fel Budapesten a Hősök-terén, hogy a napról-napra szentelenebbé és merészebbé váló reakcióval szemben megmutassa erejét és elszántságát. A tribünön Rákosi Mátyás beszél a tömeghez, a jobb sarokban Szakasits Árpád államminiszter, a Szociáldemokrata Párt főtitkára.

MAGYARORSZÁG

komolyan tisztogat

Vajna, Beregfi és Gera meglakolt. A magyar nemzet e sírásól számára a kötél is kevés. Nincs áldozat, mellyel bűneiket jóvátehetnék. A kép borzalmas, de sokkal borzalmasabb a kirabolt, tönkretett ország, az áldozatok százazreinek ártatlanul kiontott vére.

...a szenny, a bűn, a vér, a rombolás és hazaárulás „shonnal bitangja...

Szálasi Ferenc sorsa beteljesedett.

Feketealmi-Czeydner

a hírhedt újvidéki vérengzés tejhatalmu katonai irányítója, akinek parancsára ártatlan és védtelen kisgyermek, asszony és agastyán-hullákat úsztattak napokig a Duna vizén. Kihallgatásakor tagadta bűnösségét, arra hivatkozott, hogy háborus időkben előfordulnak hasonló esetek. Azzal is menti magát, hogy Horthy „hazafias cselekedetnek” minősítette a „megtörő” intézkedését. Ezek a feketealmi czeydnerék nem érzik, hogy védekezésük is a legsúlyosabb vád ellenük. Néhány nap múlva ő is fizetni fog.

SPORT

Az ENKE új vezetősége

Az Erdélyi Népi Kárpát Egyesület a közelmúltban tartotta meg évi rendes közgyűlését. A főtitkár jelentéséből kitént, hogy az egyesület a háborus viszonyok okozta mostoha körülmények ellenére is szép munkát végzett. Kolozsvár négy turistaegyesületéből, az Erdélyi Kárpát Egyesületből, a Gyopár Turista Egyesületből, az Auróra és a K. M. S. C. turistáiból alakult egyesületnek ma közel 700 tagja van és Románia egyik legjelentősebb turista-egyesülete. Félévszázados múltjával és újszellemű munkásságával az erdélyi turistaságnak, honismertetésnek és az idegenforgalom fellendítésének lelkes és önzetlen szolgálatában.

BRÜLL EMANUEL
alelnök.

VAMSZER GEZA
elnök.

TULOGDY JÁNOS
alelnök.

GYÖRKE MÁRTON
titkár.

WOLFF SANDOR
főtitkár

PAPAY ZOLTÁN
titkár.

LER ELEMÉR
„U” oktatója

OPATA ZOLTÁN
a Dermata oktatója

KUTIK ENDRE
a Vasas oktatója

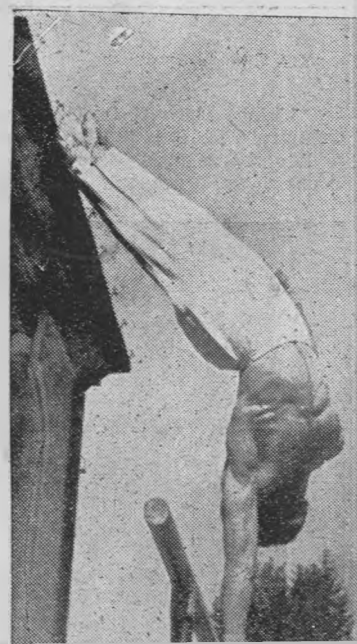
A Rutextil labdarúgó csapata.

A Szocialista Gyermekbarátok Köre

smét szép műsoros délutánt rendezett. Képünk a szereplők csoportját mutatja be.

Kolozsváron újjáéled a verse:
Koncz Albert félkezes kéz

L. GHELERTER

Írta: Salamon László

Ha valamikor megírják a romániai munkásmozgalom történetét: L. Ghelenter elvtárs működését, puritán alakját, kimagasló szellemi és erkölcsi értékét, külön fejezet fogja abban megilletni. Pedig Ghelenter elvtárs nem tartozott a sikeres szocialisták közé; nevét csak egy szűk marxista körben ismerték abban az időben, amikor a romániai szociáldemokrata mozgalom élén a Fluerásók és Jumancák állottak, akik mindenkor sikeresen tévesztették össze a szocialista munkásmozgalom érdekeit a saját egyéni ambícióikkal.

L. Ghelenter szociáldemokrata volt, de a klasszikus marxizmus, nem pedig a bernsteini reformizmus és opportunizmus értelmében, mely a szociáldemokráciát a polgárság baloldali pártjává silányította s a megalkuvások tengerén át a fasizmus örvényébe taszította.

Lelkiismerete és mélységes meggyőződése kényszerítette arra, hogy szakítva az opportunistákkal, megalapítsa a romániai független szocialista pártot, amelynek annak idején Voitec elvtársunk volt a titkára és egyik legjelentősebb vezetőszemélyisége.

L. Ghelenter bukaresti orvos volt, akinek számára a szocializmus nem képviselői mandátumok ígérését, hanem az üldöztetést és a megpróbáltatások sorozatát jelentette. Austromarxista volt, aki a baloldali szociáldemokrácia megalkuvás nélküli, osztályharcos álláspontját hirdette s mint Otto Bauer, a szintézis útját kereste a forradalmi szociáldemokrácia és a kommunista álláspont ellentétei között.

Pártjának nem voltak tömegei, de a tanítványok, akik körülvették, mesterként tisztelték és hallgatták remekbe készült fejtegetéseit, olvasták éles dialektikával megírt cikkeit és tanulmányait.

Hogy a romániai szociáldemokrácia a felszabadulás után megújíthatott, hogy a legutóbbi rendkívüli kongresszuson követhette magától a burzsoázia felé kacsintó karrieristákat, hogy egyik pillérévé válhatott a munkásosztály frontjának, abban nagy szerepe van L. Ghelenter szellemi és erkölcsi örökségének, annak a szocialista tanítónak, mely szerint a munkásosztály felszabadítása csak a munkásosztály és méltó vezetőinek műve lehet.

L. Ghelenter álláspontját és tanításait a második világháború utáni események teljes mértékben igazolták. Ő látott jól és nem azok a megalkuvók, felkészületlen „vezérek”, akik lekicsinylő kézmozdulatokkal akarták elintézni független-szocialista mozgalmát. Ghelenter

már a húszas években hangoztatta, hogy az európai munkásság mindaddig nem valósíthatja meg szocialista célkitűzéseit, míg egységét meg nem valósítja; míg a reformizmus kátyujába jutott szocialista munkásmozgalom vissza nem tér Marx és Engels forradalmi tanításához, míg a részleteredményeknek nagyobb jelentőséget tulajdonít, mint magának a végcélnak: a szocialista társadalom megteremtésének.

L. Ghelenter következetesen elvetette az úgynevezett „demokratikus” polgári pártokkal való szövetkezés gondolatát, mert éles szemével felismerte az ebben a szövetkezésben rejlő veszedelmeket. Tisztán látta, hogy ez a szövetkezés nem a polgári pártokat nyeri meg a szocializmus ügyének, hanem a munkásságot téríti el eredeti célkitűzéseitől, kergeti bele abba az illuzióba, hogy a polgárság, mint osztály feledje a maga kapitalista álláspontját és önszántából lemond kizsákmányolásból eredő profitjáról.

Hogy a két világháború közötti korszakban a fentiekkel ellentétes felfogás érvényesülése a német és francia szocialista munkásmozgalomban hová vezetett, ma már tudjuk. Németországban Hindenburg árulásához és Hitler uralomrajutásához, Franciaországban polgári radikálisok árulásához és a velük alkotott népfront katasztrófális felbomlásához. Ghelenter csak a haladó értelmiségiekkel és a szegény paraszttal való szövetkezést tartotta — főleg romániai vonatkozásban — megengedhetőnek. S hogy helyesen ítélte meg a dolgokat, azt a közelmúlt és napjaink eseményei igazolják. A középosztály Európaszerte a fasizmus támasza, monopolkapitalisták uszályhordozója és csendőrsége volt a múltban s napjaink reakciói is nagyrészt a zsiros parasztság, a középosztály és a burzsoázia köréből kerülnek ki.

A polgári demokráciát illetőleg nem voltak illúziói. Egy bizonyos történelmi helyzetben elismerte szükségességét, de nem ringatózott abban a tévhitben, hogy a formális demokrácia egyet jelent a proletárdemokráciával, a dolgozók demokráciájával. Mint az austromarxisták, ő is azt hirdette, hogy a demokráciára szükség van a proletáriátus osztályerőinek és osztályöntudatának kibontakozásához, de éppen azért, mert a demokrácia egy adott pillanatban a munkásság forradalmi fegyverévé válhatik, szükség van arra is, hogy a munkásság meg tudja védelmezni azt a kapitalisták ellentámadásai szemben, ami szükségszerűen bekövetkezik

(mint ahogyan a múltban be is következett), ha a proletáriátus a formális demokráciát szociális tartalommal igyekszik megtölteni, vagyis megkezdi a gazdasági demokrácia kiépítését.

L. Ghelenterhez kegyes volt a sors, mert megérte eszméinek fényes igazolását. Megérte március 6-ikát, a romániai dolgozók első népkormányának uralomra kerülését. De nem sokáig örvendezhetett eszméi diadalának: hét hónappal ezelőtt örök álmra hunyta le szeméit.

Szemlei és főleg erkölcsi öröksége elkötyavetyélhetetlen kincse marad a megújódott romániai szocialista mozgalomnak. Tanítványai ma vezető szerepet visznek az ókiráltságos szociáldemokrata munkásmozgalomban, őrt állanak a Párt tiszta, élesen megrajzolt osztályharcos szelleme felett. Ghelenter munkásságának, önfeláldozó életének nem kis szerepe van abban, hogy a Romániai Szociáldemokrata Párt ma az öntudatos proletáriátus és a leghaladottabb értelmiségi dolgozók pártja, mely megingathatatlan pillére a munkásosztály frontjának és élén jár a reakció elleni élet-halálharcnak.

Az öntudatos szocialisták általában nem hível a személyi kultusznak. De mindig hálával és mélységes szeretettel gondoltak és gondolnak azokra a vezetőkre, akik önfeláldozó életükkel, szellemi és erkölcsi értékeiknek teljes latbavetésével küzdöttek a munkásosztály felszabadításáért. L. Ghelenter a romániai munkásmozgalom utolsó évtizedeinek legönzetlenebb, legtehetségesebb, legtisztábban látó szellemi vezetője és tanítómestere volt. Orvosi hivatásához híven nemcsak a második világháború előtti romániai munkásmozgalom betegségeknek felismerésére volt képes, hanem a gyógyulás útját is meg tudta mutatni. Realista szemléletét, éles látását egy tisztalalkú, emelkedett szellemű „idealista” személyes varázsszával vitte közelebb tanítványaihoz, azokhoz a kiváló szocialista vezetőkhez, akik ma biztoskezü letéteményesei, garanciái annak, hogy a szociáldemokrata párt — kiterők és megalkuvások nélkül — haladhat a szocializmus megvalósításának nagy történelmi műve felé.

L. Ghelenter örök példaképe marad az önzetlen szocialista harcosnak, annak az emelkedett szellemű embertípusnak, mely személyes érdekeit félretéve, egyedül lelkiismeretének szavára hallgat, mert „nem cselekedhetik másként”.

Mikor Vele Jani munkát ment keresni a Regátba, akkoriban a CFR vonatai lehetetlenül rozoga állapotban közlekedtek. Az első világháború viselte meg a vagonokat annyira, hogy a csikorgó téli időben az ablakokat nem lehetett felhúzni, kánikula idején meg leereszteni nem lehetett egyet sem. Télen a megfagyás, nyáron a meghülés veszedelme fenyegette az utasokat, akik ráadásul a gyakori karambolok miatt, igen gyakran vagy a mennyországba, vagy a pokolba érkeztek meg, ki-ki aszerint, hogy hova váltott jegyet az üdvösségének. Vele Jani kánikulai hőségben szállt fel egy harmadosztályú kocsi. A kocsi zsúfolva volt mindenféle emberekkel. Patakozott róluk a verejték. Kiitták volna szomjúságukban a Dunát is. Szídták az állomás kútakat, mert nem mindenütt volt veder, máshol meg a vízcsapok hiányoztak. Csepültek a vasúti szerelvényeket a rossz működő szivattyús kütakért, szídták a mozdonyvezetőket a késésért, vagy a túlvilágra való korai megérkezésért. Atkozták az asztalosokat a rosszszul működő ablakokért s pokolba kívánták a megközelíthetetlen vasúti jegypénztárosokat, egyszóval mindenkit, aki nem volt hibás.

Vele Jani legutóbb éppen a vasúti műhelyekben dolgozott s még most is vasúti asztalosnak érezte magát s minden szízdást magára vett. Szörnyen bántotta önértétét, mert ahogy ő mondotta, örökké jobb öntudat volt a fejében, mint tápszer a gyomrában. Egyszóval, „tudta, mi a munkásbecsület”. Tudta, de közönséges módon nem bírta hirdetni. Ő azok közé az öntudatosak közé tartozott, akik a felvilágosítást eszmét vagy köztárból éneklék a meggyőzésre szántak fejébe, vagy a futballpályákon rugott munkásgólokkal. Vele Jani a katonaság előtt a munkás testében, a katonaság után pedig az „Egység” nevű dalárdában szolgált a munkások ügyét. Erthető, ha ilyen harcos multtal sehogyan sem esett jól a fülének, hogy a le nem húzható ablakok miatt útitársai ronggyá csépelik a vasúti munkások becsületét.

Különösen egy vastagnyakú, tövisli szövetekezeti boltos izgatott ellenük minden szavával. Jani érezte: síkra kell szállnia a vasúti munkásság becsületéért. De hogyan? Hiszen ő a munkásbecsület érdekében csak a dalárdára és a testedzésre vonatkozó érveket tudta volna felhozni. Például tudta a bariton szót, a „Titán vagy nép” című dalműből. De vajjon nem űznek-e csúfot belőle az útitársak, ha meghallják azt a részt, hogy „Kezed nyomán csodák kelnek?” Hiszen ezek az utasok mind azt hánytorgatják, hogy a vasúti munkások keze nyomán nem csodák, hanem vasúti karambolok történnek.

Míg így tűnődött, azalatt már nemcsak a szövetekezeti boltos, hanem a parasztkok is mind dühösebben kezdtek ócsárolni a vasúti asztalosokat. Elhitték a szövetekezeti boltosnak, hogy az egész munkásosztály „nyolc órás tekerőbanda”. Hogy a szövetekezeti boltos, így vitte közöttük a szót, azon Jani nem csodálkozott. Hiszen ez az ember szabályszerűen így viselkedett, ahogy egy előadáson hallotta, vagyis antidialektikusan. A parasztkok ellenségeskedését azonban bajosan bírta megérteni. Azoknak a munkáselőadások szerint, úgy kellene viselkedniük, mint a munkásosztály szövetekezeti boltos ténorszója alá dörögtek a basszust.

Jani belátta, hogy itt dalárdista módra nem lehet megmenteni a becsületet. Megpróbálta hát munkásfutballista módra elképzelni a dolgot. Teszem fel, ha ezt a veszedelmes szájaló szövetekezeti boltost dialektikusan nadrágon bikkelné, azaz ha bal külsővel bele suttolna, akkor talán belátná, hogy nem illik leposzkondiálni azt a történelmi osztályt, amelyikbe maga is belekeveredhetik, ha egyszer a kapitalista konkurrencia kiveri kezéből a szövetekezeti bolt kilincset. Vele Jani, alaposabb megfontolás után, a dialektikus nadrágonrugást sem találta elég taktikusnak. Ez túlontúl nasonlitana az ugrásszerű változás esetéhez, már pedig ő szüntelenül a fokozatos evolúció és az ugrásszerű változás elvi megfontolásai között ingadozott. Most is kénytelen volt megállapítani határozatképtelenségét. Emiatt avval vigasztalta magát, hogy ebben a túlsúfolt kocsiában amúgy sem emelhetné lábát dialektikus szabadrugásra. Remélte: az igazság bírása majd csak lefújja ezt a megvadult szövetekezeti boltost, amiért folyton „offszeid”-ből csepüli a munkásosztályt.

Es valóban. Ha nem is az igazság bírása, de az alagútban futó mozdony éles füttye lefújja a szövetekezeti boltost. A testes ember, hogy a füst be ne tóduljon, felugrott s széles hátával teljesen befedte a törött ablakot. Mikor pedig a vonat ismét kifutott az izzó napfényben perzselődő lankák közé, akkor már a parasztkok a szárazságot szídták és esőt kívántak a kukoricának. Vele Jani a szárazság és az eső dolgában nem érezte osztályát sértett félnek és kezdett megnyugodni. A jó Isten pedig fel sem veszi a nap felé szóló agrármorgásokat. Igen, Jani már teljesen megnyugodott volna, de a következő kisállomáson felszállt a vonatra egy völegénykülső úriember. A szövetekezeti boltos rangbeli és ismerősének tekinthette, mert részölt padtársaira, szorítsanak egy

kis helyet az intéző úrnak. A leülő új padtárs lihegve rögtön avval kezdte, hogy húzzák fel a szemközti ablakot, mert cüg van. Az ám, csak-hogy amelyik ablakot felhúzza volt, abból hiányzott az üveg, amelyik ép-szemű volt, azt hat bivaly sem bírta volna felhúzni.

Az intéző úrnak titálált új útitárs előlről kezdte a vasúti asztalosok és az üvegesek szízdását, kollektív akasztófát emlegetett, amire sorban felkötne az egész vasúti bagázst. Két órát várt erre a vonatra, mégis majdnem lekészt róla. Egész úton késik, de az állomásokon úgy siet az indulással, hogy az ember szinte a kerek alá kerül s ráadásul most a cüg majd kiviszi a fejét. Az ingujjra vetkezett szövetekezeti boltos erre szintén bizonygatni kezdte, hogy a cügtől már az ő odvas fogában is furkálni kezétek az idegyüvek. Fogadkozott, többé nem ül harmadik osztályra, mert ülhetett volna másodikra is, de nem akarta feleslegesen megterhelni a szövetekezeti pénztárt.

— A másodikon sem érdemes utazni, — legyintett megvetően a völegény-külsőjü intéző. Az is örökké cügos. Gyalázatosan építik manapság a második osztályokat. Az irigy munkások mindenféle kicsi lyukakat hagynak a faburkolatokon a másodosztályú utasok sanyargatására.

Vele Janiban ismét forrt a méreg. A kocsiában mindenki a szövetekezeti boltosnak és az új utasnak helyeselt. Vele Jani fészkelődött, krárogott. Sehogyan sem tudta, miként bizonyíthatná, hogy egy szó sem igaz abból, amit ezek beszélnek, hogy van munkásöntudat is a világon. Dühös tűnődéséből egyszer aztán ijedt kiáltozások ugrasztották fel.

— Eg a kocsi, húzzák meg a vészféket, tűz van!...

Mindenki felugrált s megrettenve tekintett a kocsi legutolsó ablakára. Annak alsó burkolatából vastag füst lövelt ki, a falusiak vizes üvegek után kapkodtak, de üres volt mindahány. Mások a vészféket rángatták, ami nem működött. A vonat ezalatt vígan száguldozott tovább, az égő ablak alsó tokjából meg kicsapott egy hegyes lángnyelv. Vele Jani odalépett s látta, hogy az ablak tokjába bedobált cigarettavégek és papírok gyúltak meg, de a láng már belékapott a száraz fába is. Két liter vízzel el lehetett volna oltani az egészet. De hiába szólt rá a fejveszeten kapkodó emberekre, hogy próbáljanak vizet keríteni a szomszédos kocsi utasaitól, a nők sikoltozni kezdtek, a völegénykülsőjü úriember meg mind arra biztatta

KÉT ÚJ AMERIKAI NÁCIELLENES REGÉNY

A demokratikus együttérzés megragadó példáját szolgáltatja egy fiatal amerikai regényíró: *Varian Fry*, aki most megjelent könyvében „*Surrender on Demand*” („Kapituláció felszólításra” lehetne a magyar fordítása) leírja annak a földalatti szervezetnek a tevékenységét, melyet egy sereg elszánt és befolyásos amerikai keltett életre a francia őszeomlás után, hogy külföldre csempéssze a Gestapó névjegyzékein szereplő német gondolkodókat és írókat.

Amolyan modern Pimpernel a regényíró, aki humanitárius szempontoktól vezérelve, aktíve résztvesz a német szellemi nagyságok külföldre menekítésében. A fiatal *Varian Fry* a szervezetet Franciaországba küldi, — ő a szervezet tulajdonképpeni irányítója — és amerikai társaival életét kockáztatva, szökteti Spanyolországba és más európai országokba a német írókat. Érdekes egyéniségek vonulnak végig regényén. Minedeneke előtt a német írók, így a többek közt: *Lion Feuchtwanger, Franz Werfel és felesége, Heinrich Mann, Emil Ludwig, Walter Mehring, Georg Bernhard, Leonhard Frank, Konrad Heiden, Alfred Polgar, Franz von Hildebrand, Berthold Jacob, Golo Mann (Thomas Mann fia), Gustav Mahler özvegye és sokan mások.* Nem a kaland, az emberi szolidaritás és együttérzés készíti az írókat és a regény többi hőseit, hogy nyugalmukat és polgári jólé-

tüket az embercsempészsés mesterségével cseréljék fel.

Mint könyve zárószavában írja *Fry*, cselekedetük a katona kötelességteljesítéséhez hasonlítható, akinek biztonságba kell helyeznie sebesült bajtársát. Talán elpusztulnak, talán megrokkannak egyesek ebben a küzdelemben. Akik megmaradnak, azokból jó katonák válnak, mert megismerik a harc lényegét. Mindent összegezve: mindannyiukat meg kell menteni, illetve ami a legkisebb feladat: megmentésüket meg kell kísérelni. A regénynek Amerikaszerzte nagy sikere van. *Varian Fry* regénye a demokratikus szolidaritás kísérletének a története.

„*Heritage of Fire*” „*A tűz öröksége*” lehetne a magyar címe annak a visszaemlékezésnek, melyet *Friedling Wagner, Richard Wagner* unokája írt, s amelyben leleplezi a nemzetiszocialista zenei élet kulisszatitkait, az újkori barbárok szellemellenes megnyilvánulásait és megkísérli a nácik által kompromittált *Wagner* zenei hírnevét és becsületét menteni.

A családi intimitásokon túlmenően is érdekes leírása, mert felfedi *Hitler*ék művészetellenes üzelmeit és azt a szellemi terrort, mely a nemzeti szocialista pártot áthatja. A fiatal író, aki örökölte *Wagner* rebellis vérért és temperamentumát, habozás nélkül szakít családjával és megtagadja *Cosimát* is, aki már 1923-ban *Hitler* fanatikus rajongója.

Cosima a későbbi „*Führer*”-t *Edwin Bechstein* zongoragyáros házában ismeri meg és felkarolja a fiatal „festő”-t, aki ebben a fényűző otthonban ismeri meg a polgári jólétet.

Igen tanulságos az író kritikája *Furtwängler*-ről és *Richard Strauss*-ról. Míg előbbi írást elnéző, *Straus* *Richard*-ban a náciizmus gáncsnélküli kiszolgálóját látja, aki nemcsak régi barátja, *Bruno Walter* pozíciójára tör, de a *Wagner*ek trónöntését is tervezi. Göbbels pártfogásával *Straus* építkezési terveket készít az irányítása alatt megtartandó ünnepi játékok céljára és csak *Hitler* erőlyes közbelépésére — aki *Wagner*-párti — mond le terve kivitelezéséről.

*Friedling Wagner*re nyomasztólag hat a nemzetiszocialista „szellemi” légkör, szakít családjával és külföldre emigrál. Angliában, Franciaországban, Svájcban és Olaszországban él s anyja ismételt kérésére sem hajlandó *Bayreuth*-ba visszatérni. A náciizmus bódulatában élő anyja kér, könyörög, majd fenyeget. Allampolgárságának megvonása, vagyoniának elkobzása, családjának elszakítása sem képes arra bírni, hogy visszatérjen abba az országba, mely a szabad szellemnek börtöne. 1941-ben Argentínába vándorol ki, majd az Egyesült Államokba megy, ahol a nagy antifasiszta művész, *Toscanini* fogadja családi körébe.

(*Emericus.*)

őket, hogy „ki kell ugranl, ki kell ugranl”.

A szövetkezeti boltos, félig ki is bujt már az egyik törött ablak szűk keretén, vastag törzse azonban úgy odaszorult, hogy se előre, sem hátra nem bír mozdulni. Vele *Jani*-nak ebben a pillanatban kitünő munkásbecsületet mentő ötlete támadt. Felugrott a padra s a lármát túlordinítva, hívta a férfiakat, kövessék példáját s közben olyan tűzoltó fecskendőket irányított a lángok fölé, amilyent minden férfi örökké magával hord.

— Nem szégyell magát, arcátlan! — förmedt rá a völegénykülsejű intéző úr. — Hiszen itt nők is vannak... Az életüket féltő nők azonban szemérmetlenül taszigálták a férfiakat a tűz felé, azok meg határozva álltak Vele *Jani* mellé s olyan tapasztalt csövezetőknek bizonyultak, hogy a legképzettebb tűzoltók is tanulhattak volna tőlük.

Két perc múlva a tűznek már csak émeleyítő füstszaga maradt a szellős kocsiában. Erre aztán a vonat is megállt. Kiderült, hogy valamelyik szomszéd kocsiában véletlenül akadt egy életrevaló vészfék is. A kövér vonatvezető fujtatva jött hátra s mikor megtudta, mi történt, dühös káromkodásokkal hagyogatózott: „Máskor ne állítsák le a vonatot az ilyen semmisségéért.” Az ablak kerete közé szorult szövetke-

zeti boltost ezalatt sikerült valahogy kiszabadítani s annak első dolga volt Vele *Jani* kezét alaposan megrázni.

— Nagyot nőjőn, ügyes ember! Mondja meg a becses nevét, hogy a legközelebbi szövetkezeti közgyűlésen jegyzőkönyvbe vegyük. Maga nélkül ideégett volna a szövetkezet elnöke s vele együtt egy szép kis summa is. Vele *Jani* önérzétesen kihúzta magát, fennhangon bemutatkozott, mondván, hogy ő senki más, mint a sokat szidalmazott vasúti munkások egyike. Igaz, hogy egy sztrájk miatt elbocsátották a vasúttól, de egy munkás még elbocsátottan is tudja, mi az öntudat.

— Na tessék, — morogta a völegénykülsejű intéző. — Egy jóra való munkás akadt a vasútnál s azt is kidobták!

— Nem kell azért sértegetni a többieket sem — mondta engedékenyen a szövetkezeti boltos —, aki a következő állomáson Vele *Jani*-nak egy hosszúlépést fizetett, kocintott vele, aztán elbúcsuzott. Vele *Jani* megkönnyebbülten folytatta útját *Bukarest* felé. A szintén odaigyekvő harisnyás székelyek *Brassó* körül már vele együtt fújták az „Egység” nevű munkásdalkar bariton szólóját, hogy: „*Titán* vagy nép...”

A FÓK

Írta: JÁNOSHÁZY GYÖRGY

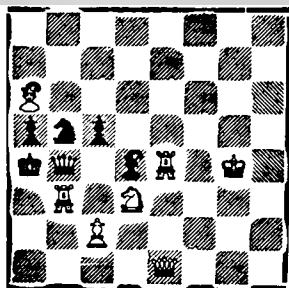
A pók, amelyhez egy nehéz követ hajítottam, a kék hálószövet roncsolt foszlányain halódik lengve, a gladiátort juttatván eszembe, ki átszűrt szívvel így vonaglott hajdan, míg oszlopok közt hárfá zsongott halkán, hogy részegítse rózsaszín, ledér kéjnök között urát a szolgavér, ha már a csókot és a vért megunta és nem fakadt ágyából több öröm.

Utáltam azt a pókot, mely naponta fent gubbasztott a kék hálókörön s onnan bámult le meztelen nyakunkra, mohón nyúlt ontva, két alattomos hatszögletű szemével a gonosz, belé vágyván tán döfni, mint a szürke legyek hasába, hogy ihassa fürge szomjjal kiserkent vérünk, görbe nyelvét és kínos fintorunkban kedve teljék. Megöltem — és míg sárgás lét ereszt, miként a cirkuszokban egykor régen a szétmarcangolt vértanuk kezében, görnyedat hátán megroppan a kereszt.

34. számú feladvány

(Megfejtési rejtvényünk tizenhar-
madik darabja.)

Ruşenescu E. (Bukarest).

Világos: Kg4, Ve1, Bb3 és e4,
Fa6, Hd3. gy:c2 (7 drb).

Sötét: Ka4, Vb1, Fd4, Hb5, gy:a5,
c5 (6 drb).

Matt két lépésben.)

A 29. sz. feladvány (Onţiu) meg-
fejtése: 1, Vd1—b1.

Helyesen fejtették meg: Megyeri
L. 19 pont. Fosztó S. Kontrol J. 17
pont. Balogh F., Thuróczy L. 16 p.
Szentkovits E. 14 p. Laris I. 2 pont-
tal.

Hiba kiigazítás: A 32. sz. (würz-
bwy) háromlépésnél a „b2” vil. gya-
log törlendő.

A nagyváradi csapatmérkőzések
befejeződtek. 10 csapat játszott,
mindegyik 6 résztvevővel. Az ered-
mény sorrendje: Városháza: 9 győ-
zelem, 45 és fél pont, Magátisztviselők:
8 győzelem, 40 és fél p., Köz-
tisztviselők: 6 győzelem, 33 pont.
Órás ipar: 6 győz. 31 és fél, Faipar:
5 győz. 26 és fél. Következnek:
Fodrászok, Diákok, Carmen cipő-
gyár, Fésűgyár és Póstások.

Kolozsvár idei bajnoksága az „Ar-
lus” rendezésében és helyiségében
március 16-án kezdődött meg. Az
értékes díjazású versenyen nagy
mezőny indult. 17 játzó küzd a
bajnokságért. Előreláthatólag április
végéig tartanak a mérkőzések. Sok
az erős játékos, tehát jóslni egy-
általán nem lehet. — A névsor: Ale-
xandrescu, Balogh, Boila, Brates,
Bródy, Caprar, Ionescu ezredes,
Ivunov, Kováts F., Lusztig A.,
Maxim, Mazilu, Némethy dr., Rusu,
Schwartz, Vasiliu. — Játéknapok:
szombat, vasárnap, szerda 4-től 8-ig.

REJTVÉNYROVAT

14. sz. keresztrejtvény megfejtése

POLITIKAILAP
ELŐLEG SZINE
TARAKAB STAR
ÖSE EZAZ ETÉ
FZES SZ TRON
I VADÁSZHELY
SZOFOGADÁS I
ÁÁGE AL N AJ
NRU ERIK TRÁ
DALA AKANAAN
OLOSZ OPORTO
RÁKOSIMÁTYÁS

A 14. számú keresztrejtvényt he-
lyesen fejtették meg: ifj. Zágoni
Szabó István, Máthé Andor, Pataki
Béla, Tauffer Lajos, Dáday Zsolt,
Gyáni Károly, Fergheténé Margit,
Kardos Jenő, Taub Jenő, Vályi
Andor.

A 9. számú képrejtvényt helyesen
fejtették meg: Pataki Béla, Vályi
Andor, Székely Márton (Tölgyes),
Kardos Jenő, Taub Jenő, Fergheténé
Margit, Gyáni Károly, Dáday Zsolt,
Neumann Mózes, Lovass Ella, Kiss
Gyula, Fazekas Mária.

Sorsolás után jutalomkönyvet
nyertek: Tauffer Lajos és Gyáni
Károly. Személyesen átvehetik a
kiadóhivatalban.

Rovatvezető üzenetei

Baloga Géza, Csikszentsimon: Kül-
deményét megkaptuk. Levélválasz
megy.

Fogarasi Gyuláné, Kolozsvár: Be-
küldött képesrejtvényei nagyon kez-
detlegesek. Nem használhatjuk. Job-
bakat kérünk.

Többeknek: A 14. számú kereszt-
rejtvényre vonatkozó észrevételek-
kel kapcsolatosan közöljük: a be-
küldő személye és lapunk szelleme
garancia arra, hogy abban semmi-
féle rejtett szándék nincs. Egy vé-
letlen csupán. Demokráciánk van
olyan erős, hogy rémlátásoktól, sőt
még a horogkereszt szellemétől sem
kell többé félnünk.

Kéziratokat vissza nem adunk és
meg nem őrünk.

Ismételten kérjük a megfejtése-
ket és pályázatokat olvashatóan,
tintával, a papír egy oldalára írva
beküldeni.

16. számú keresztrejtvény

Rejtvényt pályázatunkra beküldte Kont Vilmos

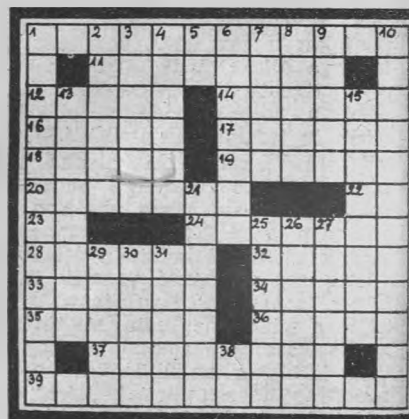
Vízszintes sorok: 1. Jókai regény
címe. 11. Francia császári udvari
sebész-orvos (1807—1873), a róla
elnevezett „katéter” feltalálója. 12.
Hún király. 14. Étkszik (ékezet-
csere). 16. Vissza: Bohókás erdei
állatka. 17. Tengerparti homokzató-
nyok közé ékelt vízterület. 18. Visz-
sza: Ezen „jelenséget” többnyire
füst jelzi (ék. hiány). 19. Két szó:
1. Igekötő. 2. Ipa:l növény, névelő-
vel. 20. Történelmi korszakból valót.
22. Diplomás rövidítés, fordítva. 23.
Téli csapadék. 24. Szörteletítő szer-
szám. 23. A hún monda szerint a
12 vízszintes egyik fia. 32. Vissza:
Észak-Afrikai főváros. 33. Vissza:
Két szó. 1. Após. 2. Taszit. 34. Visz-
sza: Arvaszéki tisztviselő (ék. h.).
35. A vizsgáltató medencék (A
névelő fölösen ékezte). 36. Italt fo-
gyasztott. 37. Ráripakodik. 38. Ba-
bits Mihály regényének címe.

Függőleges sorok: 1. Móra Ferenc
regényének címe. 2. Dalok. 3. Ilyen
az orra annak, aki szellemi fricskát
kapott. 4. Férfinév. 5. Kicsinyítő
képző. 6. Birói végzés. 7. Hajigál
(ék. hiány). 8. Európa nagyságra
második tava. 9. Vissza: Háziszár-
nyasom. 10. Dumas Sándor regényé-
nek címe. 13. Akik valami szennyes
ügyet el akarnak simítani. 15. El-
ernyed, petyhüdt, közhasználatu ide-
gen szóval. 21. Két szó: 1. Bögre.
2. Örvössy Andor. 25. Vissza: Idő-
határozó. 26. Akarata ellenére. 27.
Lantos Sebestyén valódi neve. 29.
A tejtermék. 30. Keztes. 31. Erdélyi
fejedelem (y = z). 38. Vallásrövi-
dítés.

Képrejtvény

14. sz

15. sz.

Szerkesztői üzenetek

Fényképpályázatunkat, tekintettel arra, hogy kevés olyan pályamunka érkezett, mely a mértéket megüti, húsvétig meghosszabbítjuk. Kérjük a pályázókat, ne csak turisztikai tárgyú, a természetet ábrázoló képeket küldjenek, mert ezekből máris túlságos sok van.

Az első díj 50.000 lei, második díj 30.000 lei, harmadik pedig egy értékes fotószakkönyv.

A pályázat eredményét húsvéti számunkban közöljük.

Olvásóinkhoz: Legnagyobb sajnálatunkra kénytelenek vagyunk lapunk oldalszámát csökkenteni, mindaddig, amíg a papíroszerzés nehézségei fennállanak. Csak így tudjuk biztosítani lapunk folytonosságát. De mindent elkövetünk, hogy lapunkat áldozatok árán is, régi terjedelmében adhassuk.

Népszerű és közkedvelt kereszt-rejtvény- és sakk-rovatunkat ezután kéthetenként és váltakozva fogjuk közölni. Hisszük, hogy olvasóink és előfizetőink megértik és magukévá teszik nehézségeinket és továbbra is az eddigi szeretettel és ragaszkodással fogadják és támogatják lapunkat.

ERDÉLY

szociáldemokrata lap
képes vasárnapi melléklete

Szerkesztik:

Salamon László és Wolff Sándor

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvar, Szabó Iság-ter 30, 1.em.
Telefon 243

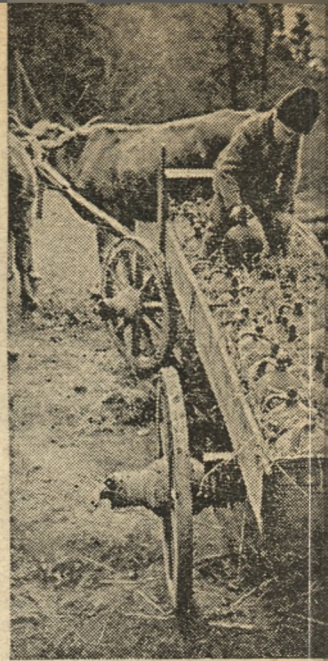
A rajzokat
Páltányus Károly készítette

Fényképpályázatunkra

beküldött képek

„Békés hangulat“.

Rakják a borvizet.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Szösake“.

„Kis turista
nagy bottal“.

„Haladó Ifjúság“.

